Beszámoló a magyarországi Jövőképalkotó Műhelymunkáról

2016. január 9., Budapest

greIndependent Intézet

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 Keretprogramja támogatásával jött létre

Összefoglaló

Az alábbiakban a Magyarországon, Budapesten *(Paulay Ede u. 7.)*, a GreenDependent Intézet szervezésében 2016. január 9-én, 9.00 és 17.15 óra között megrendezett Jövőképalkotó Műhelymunka eredményeit foglaljuk össze.

A 41 személy közül, akiknek a GreenDependent visszaigazolta és megerősítette jelentkezését, 36-an tudtak végül részt venni a Műhelymunkán. A 36 fő több korosztályt képviselt, és nagyon sokszínű háttérrel, végzettséggel és földrajzi szempontból is változatos lakhellyel rendelkezett (részletek a beszámoló végén található). A résztvevők mindannyian jókedvűek és aktívak voltak, senki nem ment el a Műhelymunka vége előtt.

A Műhelymunka nagyon barátságos, nyugalmas és kreatív légkörben zajlott, amely így nagyszerűen segítette a napra tervezett munka elvégzését. Mindezt a Műhelymunka végén kitöltött résztvevői értékelő kérdőívek is alátámasztják, amelyeken több résztvevő is megjegyezte, hogy milyen jó hangulatban zajlott a munka, és mennyire jó volt nagyon sokféle háttérrel rendelkező emberrel egymást tiszteletben tartva dolgozni, és a sokszínűség ellenére a Műhelymunka végére közös jövőképeket kialakítani.

A Műhelymunkán sikerült az útmutatóban tervezett időbeosztás szerint dolgozni, csak néhol volt szükség pár perces időátcsoportosításra. A legnagyobb kihívást a résztvevőknek az jelentette, amikor a nagyon kreatív egyéni mini történetekből a nyers jövőképeket kellett kialakítani. Ez részben azért volt, mert a mini történetek gyakran nagyon személyes és specifikus elemeket tartalmaztak. A GreenDependent nagy örömmel tapasztalta, hogy a résztvevők mennyire ötletgazdag mini történeteket írtak! Annak ellenére azonban, hogy asztalonként a 10-14 mini történet 2 nyers jövőképpé történő átalakítása kihívások elé állított mindenkit, sikerült az erre a lépésre tervezett időkeretek között maradni. Megfigyelhető volt azonban, hogy a nyers jövőképek kevésbé voltak ötletgazdagak, mint a mini történetek, és a kreativitás a végső jövőképekben még tovább csökkent. Így, ha a jövőben bármit változtatni szeretnénk a módszertanon, hogy az még hatékonyabb lehessen, azt javasolnánk, hogy iktassunk be egy feladatot, amely abban segít, hogy a résztvevők (az asztal moderátorok segítségével) a mini történetekben meglévő kreatív ötleteiket jobban tudják összegyűjteni majd hasznosítani a nyers jövőképekben.

A jövőképek részleges plenáris megbeszélése nagyon jól működött, a résztvevők sok megjegyzést tettek és sokat kérdeztek egymás jövőképeire vonatkozóan.

A megalkotott jövőképek egy része viszonylag konkrét, leszűkített területre vonatkozik (pl. az oktatásra vagy a jövő vállalatára), mások sokkal általánosabbak. Vannak viszont visszatérő elemek bennük: a résztvevők jövőképeik alapján közösségibb, és sokkal inkább lokalizált életmódokat szeretnének, ahol a természet és társadalom harmóniában van egymással. Sokkal változatosabb oktatási rendszert képzelnek el, testreszabott képzési lehetőségekkel. Továbbá olyan világot, ahol az oktatás/képzés befejezése után az emberek képességeiknek, készségeiknek megfelelő munkát találnak, amely kielégítő számukra akkor is, ha megváltozott munkaképességűek. Több jövőképben megjelenik a lehetőségek, erőforrások és előnyök egyenlőbb elosztása is, valamint az, hogy a jövő társadalma kevésbé lesz materiális.

Érdekes még megjegyezni, hogy Műhelymunka végén két asztalnál is volt egy kis maradék ideje a résztvevőknek, amit (saját kezdeményezésük alapján és asztal moderátoraik segítségével) arra használtak, hogy kicsit reflektáljanak a folyamatokra. Mindkét asztalnál felmerült az, hogy kíváncsiak lennének arra, hogy a kutatók és döntéshozók milyen útvonalakat, megoldásokat látnak arra, hogy a jövőképekben leírtak megvalósuljanak.

Az elkészült hat jövőkép

1. Jövőkép - Természetesen

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket
Egyetemi csapatunk nemrég ellátogatott a közeli kisgazdaságba, ahol az ötleteinkkel, közreműködésünkkel már működik a napelemes geotermikus ház, istálló, fóliasátor. Különleges igényű társaink miatt bicikli helyett környezetbarát buszra szálltunk. Józsi bácsi, aki egyetemünk gyakorló oktatója is, saját termesztésű gabonából készült mangalicazsíros kenyérrel, baracklekvárral és vörösborral várt.
A helyi iskola tanulói órájukban a tejfeldolgozást tanulmányozzák. A település következő terve egy saját szennyvíztisztító rendszer kiépítése, ehhez kérték ötleteinket. Ezért ebéd után a közösségi házban megvitattuk ennek lehetőségeit a helyiekkel. Mint minden más, a helyi közösséget érintő kérdésben is konszenzussal, közösségileg döntünk, amit a közvetlen, részvételi demokrácia tesz lehetővé világszerte. Már a facilitátoraink 50%-a nő.
Közben a helyi kisiskolások délután már az erdőben segítettünk az erdő karbantartásában, takarításában. Egyik társunk, Marci, segített az egyik kisdiáknak elküldeni interneten a mai napról készült prezentációját.
Mivel dinamikus, de nyugodt életet élünk, ezért búcsúzóul meg tudtunk beszélni egy közös piacnapot és az azt követő színházi kikapcsolódást.

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?

- közvetett helyett közvetlen, részvételi demokrácia
- a vidék-város kapcsolatot egyenrangú kölcsönösség jellemzi
- nem vezetők, hanem facilitátorok
- mindenki különleges és elfogadott
- tényleges női egyenjogúság
- kíváncsiságon alapuló, közösséget bevonó oktatás, kiscsoportos/egyéni
- jelenlegi élelmiszer-ipar helyett általánosak a kis, családi öko-gazdaságok

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?

Kinek rossz?

1) A jelenlegi hatalom gyakorlóinak
2) A társadalmi átrendeződés előre nem látható következményekkel és felszültségekkel járhat

Milyen előfeltételei vannak a jövőképünknek?

- hiteles információforrások elérhetővé tétele
- változások az egyének szintjén: minél többen részt akarjanak venni a döntések meghozatalában

Foglalják össze röviden a jövőképet!

- Társadalmi döntéshozatal: közösségi döntéshozás, az emberek sokféle tapasztalati tudására alapozva; szakértők koordinálásával. Közvetlen részvételi demokrácia.
- Élelmiszertermelés (gazdaság): kis, családi öko-gazdaságok, ahol nem a profit maximalizálása a cél, hanem egyensúly az ember és a természet között
- Oktatás: a valósághoz dinamikusan igazodó, közösségi, kiscsoportos oktatás és nevelés.

2. Jövőkép – Egy elmaradt térség felemelkedése

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket

Itt jártam 30 éve. Nem hiszek a szememnek! Mivé változott az akkori elmaradott térség! Ma a falvakban virágzó biogazdálkodás folyik, amely elegendő munkahelyet biztosít, és ellátja a környéket egészséges élelmiszerrel. A környező élelmiszer-feldogozó üzemek biztos megélhetést biztosítanak az itt élőknek. A többlet-terméket közvetlenül a távolabbi vásárlókhoz vasúton és elektromos teherautókkal szállítják, mivel nem közvetítőkön keresztül jut el az áru, ezért megfizethető. A megszólított emberek elmondták, hogy elégedettek az életkörülményeikkel.
A tehetségüknek és érdeklődési körüknek megfelelő munkát végezhetnek, ezt számukra a megfelelő, személyre szabott szakképzés teszi lehetővé.
Elégedetten nyilatkoztak a rövidebb és rugalmas munkaidőről (6 órás), a megélhetésüket biztosító magasabb jövedelmekről, az egészséges munkakörülményekről. a stabil munkahelyeknek köszönhetően nyugodt, kiszámítható az életük.
Idős (nyugdíjas korú), megváltozott, korlátozott munkaképességű munkavállalókkal is találkoztunk, akik igényeiknek és képességüknek megfelelően munkát végezhetnek a szociális juttatások mellet.
Örömmel tapasztaltuk, hogy senkit sem ér negatív megkülönböztetés az élet semmilyen területén. Mindenki a helyén van, mert harmóniában él a természeti és társadalmi környezetével.

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?
Biogazdaságok száma nő, elegendő munkahely, több egészséges élelmiszer, biztos megélhetés, korszerű (környezetbarát) szállítás, életkörülményeikkel elégedett emberek száma nő, termelő és vevő között nincs közvetítő, rövidebb – max. 6 óra – munkaidő, magasabb jövedelem, stabil munkahely, megfelelő és elegendő számú munkahely megváltozott, korlátozott munkaképességűeknek, mindenki a helyén van.

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?

- a mai kereskedelmi hálózat szereplőinek (kereskedők, felvásárlók, multik)
- akik piacnak tekintik országunkat

Foglalják össze röviden a jövőképet!
Jól működő gazdaságok, melyek elegendő, ember- és családbarát munkahelyet, megélhetéshez szükséges jövedelmet biztosítanak.
Az emberek harmóniában élnek a természeti és társadalmi környezetükkel.

3. Jövőkép – Pillanatképek – Beszédfoszlányok egy közösségi házban

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket
Minél több megújuló energiaforrás a hétköznapokban; fejlett orvostudomány, járványok, betegségek visszaszorulása; e-újság; a helyi közösségek megerősödése; komposztálás és gyökérzónás szürkevíz kezelő; fitten százig; organikus gazdálkodás; környezetbarát közlekedés; virtuális fizetőeszköz (biztonságos és olcsó); használható tudás; biztonság; egymás támogatása; megelégedés; nyugalom; béke; lakóhelyi szintű közösség; szociális ellátás biztonsága;
járványmegelőzés: higiénia, életmód, felvilágosítás, nem csak védőoltás
jótékonyság; önkéntesség, több szerepvállalás az emberektől
egyenlőbb elosztás

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

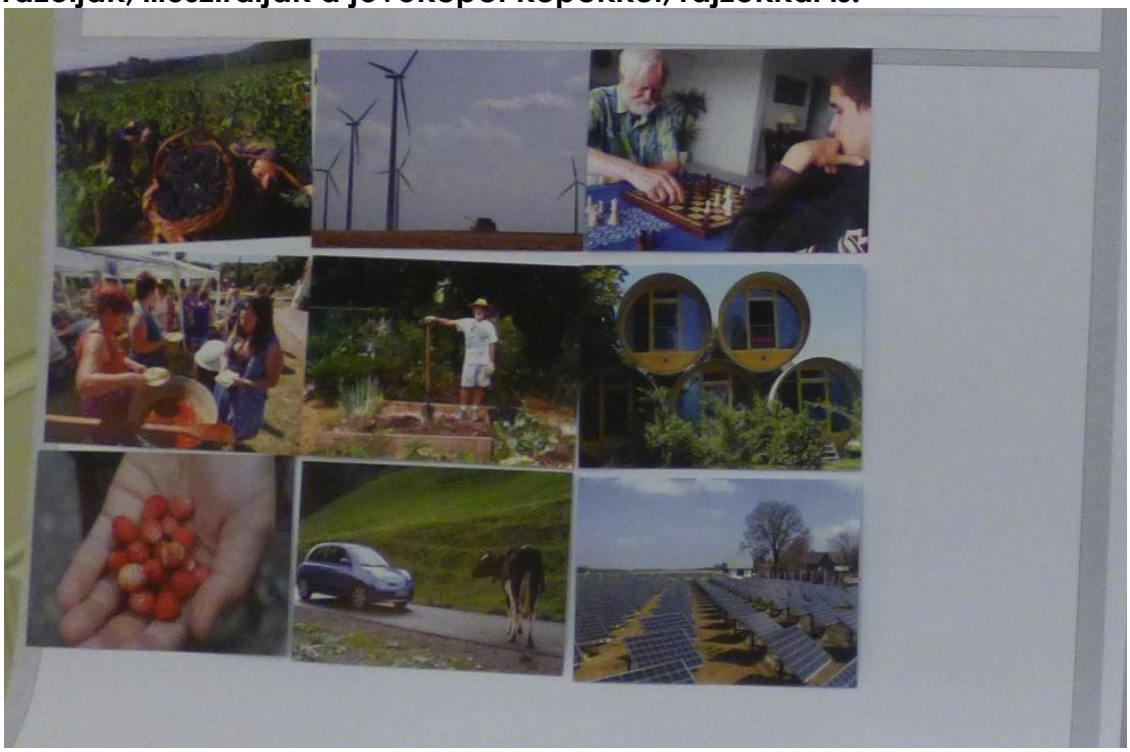

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?
Ma stressz van, idegesség – a jövőben nyugalom, béke.
Ma lexikális tudást adunk a fiataloknak, a jövőben praktikusat kapnak.
Ma alacsonyabb a várható életkor és az életminőség is, Ma túlsúlyban van a fosszilis felhasználás.

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?
A multiknak, a profitban érdekelteknek, bizonyos vezetőknek nem érdeke, hogy a helyi közösségek önrendelkezzenek és önellássanak.
Honnan lesz pénz (orvos)tudományra, ha nincs profit? – Multik társadalmi felelősségvállalása?
Ki szabályoz? A közösség helyi szinten (sem problémamentesen) önszabályzó, de a saját határain túl konfliktusai lesznek más közösségekkel.

Foglalják össze röviden a jövőképet!
Nyugalom és béke van. Anyagi biztonság van és társadalmi egyenlőség – de legalább kisebb egyenlőtlenség.
Az életmód, a gazdaság jellemzően helyi, ha lehet, de a világ nyitott.

4. Jövőkép – A vállalatvezetőnő évértékelő beszéde 2050

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket

Kedves Kollégák! Ez év elején kerültem közösségi vállalkozásunk vezetői posztjára. Az idei évet számos szép eredménnyel zártuk, a munkahelyi sokszínűségi mutatónk alapján bekerültünk az országos első 10-be. Ez úton mondok köszönetet dolgozóinknak azért, hogy szívesen fogadták 10 új megváltozott munkaképességű társunkat. Élén járunk a rugalmas munkaidő-beosztás alkalmazásának, kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekes családok igényeire. Ebben az évben minden munkatársunk részt vett az ismeretek elmélyítését célzó kommunikációs képzésen. Sikerrel alkalmazzuk a konfliktuskezelő mediáció módszerét. Újabb meditációs és relaxációs termet avattunk fel. A kerékpártároló kibővítése és a szerviz kialakítása népszerű közöttetek. Az éves családi napon bemutatkozott településünk színjátszó csoportja. Örömmel láttuk, hogy idősebb kollégáink nyugdíjkorhatár betöltése után is átadják tapasztalataikat és tudásukat, aktív tagjai közösségünknek.
A nyereségünk 5%-t közös döntésetek alapján idén a helyi közösségek, iskolák és egészségügy támogatására fordítjuk, a legtöbb szavazatot az otthonszülést támogató csoport kapta.
A technológiánk folyamatos fejlesztése során elértük, hogy a cég károsanyag-kibocsátása a lehető legkisebb mértékű, felhasznált energiánk 98%-a megújuló forrásból származik. Ígértem, hogy jövőbeli döntéseink során ugyanilyen felelősen vesszük figyelembe a környezeti szempontokat.

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?
A vállalat közösségi tulajdonban van, a helyi közösség része. A jelenleg a munkaerő piacon hátrányban lévők (idősek, nők, megváltozott munkaképességűek) egyenlő eséllyel bírnak.
Szellemi, lelki szempontok is megjelennek a gazdasági életben, nem csak a profitorientáltság.
Környezeti szempontok erőteljes figyelembe vétele.
Több erőforrás az oktatásra és egészségügyre.

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?
Multinacionális vállalatok érdekei ellen van.
Privilegizált helyzetben lévők érdekeit sértik.
Felűről irányított emberek továbbra is elvárják, nem akarván felelősséget vállalni.
Hatékonyság és a demokratikus működés összehangolása.
Lokalitás – globalitás ellentéte.

Foglalják össze röviden a jövőképet!
Az anyagi-szellemi-lelki szempontok egyensúlyba kerülnek.
Ezek gazdasági és társadalmi szinten is megjelennek, megvalósul az igazságosság, egyéni lehetőségek kibontakozása.
Az alulról építkező közösségek adják az erejét világunknak.
Alapérték a természeti-környezeti szempontok prioritása.

5. Jövőkép – Az oktatás az átalakuló munka világában

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket

Az oktatás napjainkban már nem csak az iskola termein belül folyik, hanem külső helyszíneken is, mint pl. bemutatóhelyeken, látogatóközpontokban, biogazdaságokban, hulladéktelepeken, stb. Az optimális finanszírozásnak köszönhetően a tárgyi feltételek is ideálissá váltak, ezáltal kiemelt szerephez jutott az internet teljes körű elterjedésével a távoktatás.
Az intellektuális tudás és a gyakorlati oktatás egyensúlyba került, emellett előtérbe kerül a kooperáció és a projekt szemlélet az elmúlt években.
A diákok egyre fogékonyabbak a természeti-társadalmi problémák iránt. Előtérbe kerül a mindennapokban használható tudás megszerzése iránti igény. Nagyon fontos manapság az egyéni adottságok, képességek, tehetség kibontakoztatása, elengedhetetlen a szociokulturális hátrányok kiegyenlítése, hogy elkerüljük a társadalmi leszakadást, a generációk közötti szakadék csökkenjen. A központosítás helyett a helyi sajátosságok figyelembe vétele nélkülözhetetlen a kreativitás kifejlesztéséhez, a jó megoldások megtalálásához. A munka világában nagyon fontossá válik az életpályamodell kiszélesítése, s az élethosszig való tanulás. A technika gyors fejlődése miatt fontos a „több lábon állás", a flexibilitás, az alkalmazkodóképesség.

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

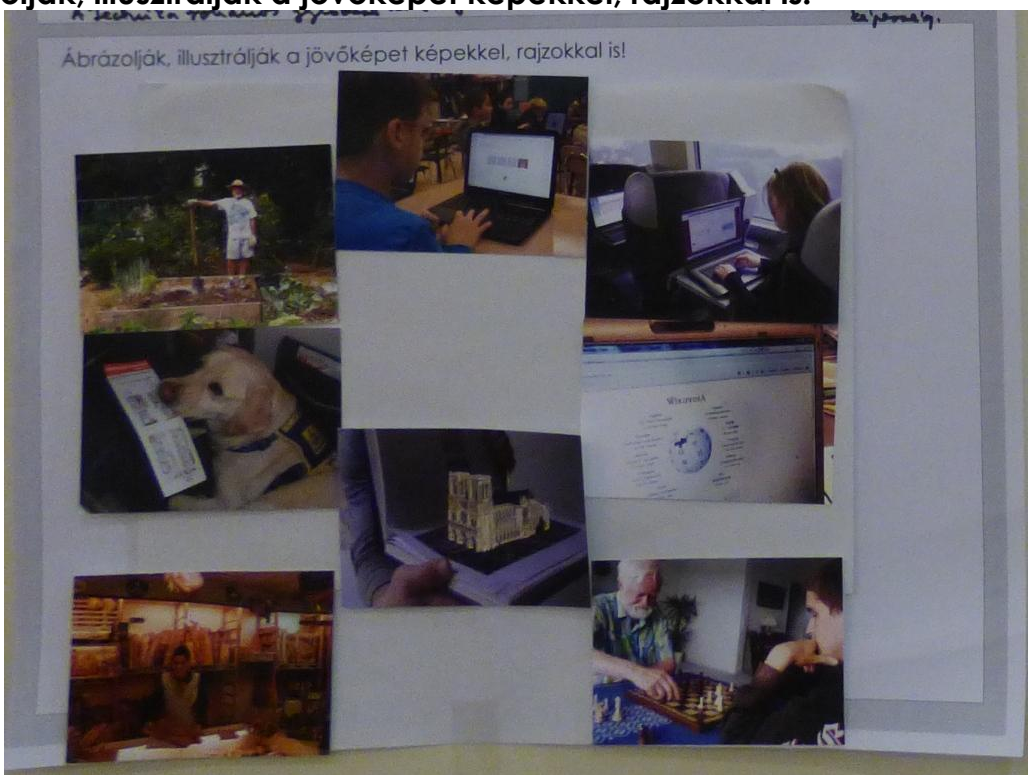

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?

- Lexikális tudás és mindennapi gyakorlat szinkronizálása
- Az oktatás helyszínei kibővülnek, pl. erdei iskola, biogazdaság, múzeum
- Optimális finanszírozása az egyes oktatási projekteknek
- A diákok nyitottabbak a társadalmi, környezeti problémák iránt
- A tanulók tisztában vannak képességeikkel, tehetségük kibontakoztatásához minden lehetőséget megkapunk
- Az élethosszig tartó tanulás elfogadott értékké válik

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?

Mindenki számára ideális lenne (egyén, társadalom, élővilág, természeti környezet)

Véleményünk szerint nincs problémás pont a jövőképben.

Foglalják össze röviden a jövőképet!

Minőségibb oktatás az élet minden területén minőségi változást hoz. Az élethosszig tartó tanulás, a képességek, a kreativitás fejlesztése a garancia a gazdaság fellendülésére, egy boldogabb társadalom kialakulására.

6. Jövőkép – Közösségi ház modellprogram / „Közös lónak már nem túros a háta"

Írják le, mutassák be a 2050-ről szóló jövőképüket

Alapfeltételek:

- közösségi használatra alkalmas épület és termőfelület (gazdálkodásra alkalmas terület), melyet az ökológiai lábnyom alapján méretezünk
- az épületet, területet és infrastruktúrát az önkormányzat biztosítja
- a településszerkezet úgy alakul át, hogy a közösségi ház terezett benne
- a közösségi házak energetikai szempontból önfenntartóak
- közös eszköz- és géppark (kölcsönzés, használat, közös termelés)

Cél:

- közösség összetartása
- hasonló érdeklődési körök, csoportok összefogása, szerveződésük segítése
- a körcsoportok közötti szegregáció feloldása
- szolidaritás, együttműködés (egymás segítése)
- részvétel: demokrácia gyakorlása
    - alulról jövő kezdeményezések, fellépő igények támogatása
    - ismeretterjesztés, tanfolyamok, könyvtár
    - ételközösségek, ételcsere program, közös étkezések (igény szerint)
    - játékok, közös kultúrprogramok
    - esetlegesen valami a közösségre jellemző szolgáltatás v. termék létrehozása a tagok által

80 családot / 2 utcát összetartó kiszolgáló közösségi tér (kertkapcsolat) termelőfelülettel

A közösségi házak hálózatban működnek

Ábrázolják, illusztrálják a jövőképet képekkel, rajzokkal is!

A vágyott jövőképben mi különbözik a manapság megszokottól?
A fogyasztás-növelő gazdasággal szemben a közös eszköz- és géphasználat, így megvalósul azok jobb kihasználása.
A családok, szomszédok egymás mellett, kerítés mögötti élete kinyílik a közvetlen közösség felé.

Ez a jövőkép mindenki számára ideális lenne? Vannak problémás pontjai, részei?

- Akik nem akarnak a közösségi életben részt venni, azok nem szenvednek hátrányt
- En nem egy rigid norma, hanem egy rugalmas keret, amit az alulról érkező igények alakítanak helyi szinten
- Nem szűnik meg az állam és önkormányzat feladatrendszere
- Megerősödik a civil kontroll ellenőrző ereje.

Foglalják össze röviden a jövőképet!
Demokratikusan működő, kis, összetartó közösségekből felépülő társadalom. Fogyasztói társadalom alternatívájaként megosztáson és közösségi tulajdonon alapuló tárgyhasználat jellemzi. A közösség tagjainak egyéni tudását a közösség javára fordítják.

Résztvevők adatai

Ország:	Magyarország

Általános információ:	
Regisztráltak száma:	74
Kiválasztott és meghívottak száma:	44
Résztvevők végső száma:	36

Nemek:	
nő:	**26**
férfi:	**10**

Életkor:	
18-25	**5**
26-35	**5**
36-50	**15**
51-60	**5**
61-	**6**

Földrajzi eloszlás – „régió”:	
Résztvevők száma **Budapestről**	**12**
Résztvevők száma **Dunántúlról**	**12**
Résztvevők száma a **Duna-Tisza közéből**	**8**
Résztvevők száma **Tiszántúlról**	**4**

Földrajzi eloszlás – városi/vidéki:	
Főváros	**12**
Nagyobb város (50.000 fő felett)	**7**
Közepes város (10.000 és 50.000 fő között)	**11**
Kisváros vagy község (10.000 fő alatt)	**6**

Képzettségi szint (legmagasabb iskolai végzettség):	
8 általános:	**0**
érettségi:	**6**
felsőfokú:	**30**

Foglalkozás:	
Diák, tanuló, gyakornok	**1**
Alkalmazott (beosztott)	**20**
Alkalmazott (közép vagy felső vezető)	**3**
Munkaadó / szabadfoglalkozású / vállalkozó	**3**
Munkanélküli / munkakereső	**2**
Más (nyugdíjas, GYES/GYED/anyasági, főállású szülő, stb.)	**7**